OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto
Siviilioikeusyksikkö
LsN Luukkonen Yli-Rahnasto

23.10.2023

Eduskunnan talousvaliokunnalle

U 51/2023 vp – Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maksupalveluista ja sähköisen rahan palveluista sisämarkkinoilla (kolmas maksupalveludirektiivi) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi maksupalveluista sisämarkkinoilla (maksupalveluasetus)

Yleistä

Euroopan komissio on kesäkuussa 2023 antanut ehdotukset uudeksi maksupalveludirektiiviksi ja maksupalveluasetukseksi. Ehdotettu sääntely korvaisi voimassa olevan maksupalveludirektiivin (EU) 2015/2366. Maksupalveludirektiiviehdotuksen sisältävässä direktiiviehdotuksessa ehdotetaan muutettavaksi myös selvitysdirektiiviä 98/26/EY ja edustajakannedirektiiviä (EU) 2020/1828. Maksupalveluasetusehdotus kuuluu OM:n hallinnonalaan ja maksupalveludirektiiviehdotus pääsääntöisesti VM:n hallinnonalaan.

Ehdotusten käsittely neuvoston rahoituspalvelut- ja pankkiunionityöryhmässä alkoi heinäkuussa 2023 ehdotusten esittelyllä. Kokouksia on ollut yhteensä kolme. Säädösehdotukset ovat laajoja, ja neuvoston yleisnäkemykseen säädöksistä pyrittäneen aikaisintaan Belgian puheenjohtajuuskaudella keväällä 2024.

Maksupalveluasetusehdotuksen pääasiallinen sisältö

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Eteläesplanadi 10 00130 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

Maksupalveluasetusehdotuksessa säädettäisiin muun muassa maksupalveluehdoista sekä maksupalvelujen tarjoamiseen ja käyttämiseen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Suurin osa asetusehdotuksessa säädettävistä artikloista sisältyy voimassa olevaan maksupalveludirektiiviin. Maksupalveluasetusehdotus sisältää kuitenkin myös uutta sääntelyä.

Uudella sääntelyllä pyritään ensi sijassa vahvistamaan maksupalvelunkäyttäjien suojaa ja luottamusta maksupalveluihin ennaltaehkäisemällä petoksia ja väärinkäytöksiä, edistämään avoimen pankkitoiminnan kilpailukykyä sekä parantamaan sääntelyn soveltamisen yhdenmukaisuutta jäsenvaltioissa.

Asetusehdotus sisältää useita asiakkaan vahvaa tunnistamista koskevia uudistuksia, joiden voidaan olettaa vahvistavan maksupalvelunkäyttäjien suojaa väärinkäytöksiä vastaan sekä vähentävän väärinkäytösten määrää. Esimerkiksi jatkossa maksupalveluntarjoajan olisi sovellettava vahvaa tunnistamista myös silloin, kun maksupalvelunkäyttäjä käyttää maksutilitietojaan. Maksupalveluntarjoajien olisi myös varoitettava asiakkaitaan uusista ilmenevistä maksupetosten muodoista sekä koulutettava työntekijöitään vähintään vuosittain maksupetosriskeistä ja -kehityssuunnasta. Myös oikeudettomiin maksutapahtumiin liittyvää maksupalveluntarjoajan vastuuta ehdotetaan täsmennettäväksi. Ehdotuksessa on myös uutta erityissääntelyä maksupalveluntarjoajan vastuusta petostilanteissa, joissa kuluttajaa on erehdytetty tekemään maksutapahtuma esiintymällä maksupalveluntarjoajan työntekijänä käyttäen lainvastaisesti maksupalveluntarjoajan nimeä, sähköpostiosoitetta tai puhelinnumeroa.

Asetusehdotus sisältää uutta sääntelyä avoimen pankkitoiminnan (*open banking*) edellytysten parantamiseksi. Ehdotuksen mukaan tiliä ylläpitävällä maksupalveluntarjoajalla olisi velvollisuus ylläpitää rajapintaa asiakastietojen jakamiseksi, jollei toimivaltainen viranomainen ole myöntänyt maksupalveluntarjoajalle poikkeusta tästä velvoitteesta. Rajapinnan olisi täytettävä eurooppalaisen tai kansainvälisen standardointiorganisaation antama viestintästandardi.

Selvitysdirektiivin ja edustajakannedirektiivin muutokset

Selvitysdirektiivin tarkoituksena on turvata rahoitusvakauden kannalta olennaisia maksu- ja selvitysjärjestelmiä silloin, kun yksi osallistujista joutuu maksukyvyttömyysmenettelyn kohteeksi. Komissio ehdottaa, että selvitysdirektiivin osallistujan määritelmään, joka nykyään

kattaa mm. luottolaitokset, sijoituspalveluyritykset, viranomaiset ja keskusvastapuolet, lisättäisiin maksujärjestelmien osalta maksulaitokset ja sähköisen rahan liikkeeseenlaskijalaitokset.

Lisäksi komission ehdottama FIDA-asetus lisättäisiin edustajakannedirektiivin (EU) 2020/1828 liitteen I listaukseen direktiivin soveltamisalaan kuuluvista säädöksistä.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotettujen uudistusten tavoitteet maksupalvelunkäyttäjien luottamuksen ja turvallisen käyttökokemuksen vahvistamiseksi, avoimen pankkitoiminnan parantamiseksi sekä sääntelyn toimeenpanon yhdenmukaistamiseksi eri jäsenvaltioissa ovat kannatettavia. Valtioneuvoston mukaan maksupalveluasetusehdotuksen säännöksiä on kuitenkin neuvottelujen kuluessa arvioitava perusteellisesti sen varmistamiseksi, että muutoksilla myös tosiasiallisesti saavutetaan asetetut tavoitteet.

Valtioneuvosto pitää erityisen kannatettavana, että maksupalvelun käyttäjien luottamusta ja suojaa väärinkäytöksiltä pyritään vahvistamaan. Valtioneuvosto katsoo, että neuvottelujen kuluessa olisi kuitenkin pyrittävä selvittämään, onko asetusehdotuksessa ehdotettujen keinojen lisäksi muita keinoja, joilla väärinkäytöksiä voidaan estää tai niistä aiheutuvia vahinkoja pienentää niin maksupalvelun käyttäjille kuin niiden tarjoajille. Valtioneuvosto pitää kannatettavana myös maksupalvelun käyttäjän tiedonsaannin parantamista.

Avoimen pankkitoiminnan osalta neuvottelujen kuluessa on tarpeen arvioida, onko perusteltua, että maksupalveluasetus eroaa esimerkiksi rajapintojen käytön kompensaatiomahdollisuuden osalta nk. FIDA-asetusehdotuksesta.

Valtioneuvosto suhtautuu kriittisesti asetukseen sääntelyinstrumenttina. Asetus on poikkeuksellinen tämän tyyppisessä sääntelyssä, eikä se automaattisesti johda yhdenmukaisempaan säännösten soveltamiseen jäsenvaltioissa. Asetus ei mahdollista myöskään säännösten mukauttamista muuhun kansalliseen sääntelyyn eikä säännösten merkityksen tarkempaa selvittämistä lain esitöissä.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota myös siihen, että annettavan sääntelyn tulisi olla yhdenmukaista muun, esimerkiksi tietosuojaa koskevan EU-sääntelyn kanssa ja että päällekkäistä sääntelyä olisi vältettävä. Täytäntöönpano- ja siirtymäaikojen on oltava riittäviä. Neuvotteluissa tulee pyrkiä siihen, että ehdotettujen säädösmuutosten täytäntöönpanoaika tulisi olla pääsääntöisesti ainakin 24 kuukautta ja siirtymäaika vähintään kuusi kuukautta. Täytäntöönpanoajassa tulee ottaa huomioon myös alemman asteisen sääntelyn voimaantuloaika.